

- ✓ *діяльнісно орієнтований* – надає перевагу навчанню через експеримент, проектній діяльності;
- ✓ *когнітивно-абстрактний* – краще навчається під час точного та систематичного спостереження, рефлексивного сприйняття орієнтованих на досвід методів навчання;
- ✓ *комунікативно-кооперативний* – важливий обмін думками, досвідом, спілкування з іншими, відхиляє індивідуальну роботу;
- ✓ *візуально-орієнтований* – обирає візуальну подачу інформації, яку краще запам'ятовує;
- ✓ *аудіоорієнтований* – краще сприймає почуту інформацію;
- ✓ *тактильний* – сприймає той навчальний матеріал, який відчуває на дотик, під час виготовлення чогось власними руками [5].

Індивідуальні стилі теж потрібно враховувати в навчальному процесі, що може стати предметом подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудима Ю. П. Формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 236 с.
2. Задорожна, І. П. *Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки*. Тернопіль, Україна: Видавництво ТНПУ. 2011. 557 с.
3. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англійською комунікативною компетенцією: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
4. Сучасний студент контексті особистісно-діяльнісного підходу: за результатами науково-методичних досліджень / Бігич, О. Б., Волошинова, М. М., Глазунова, М. С., Коробейнікова, Т. І., Майєр, Н. В. та ін. [колективна монографія]. Київ, Україна: Видавничий центр КНЛУ. 2014. 345 с.
5. Удовиченко Н. К. Розвиток навчальної компетентності компетентності студентів німецької мови як другого фаху. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. № 2. С. 79–82.

Гусак Лілія

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Рокіцька Н. В.

УЧИТЕЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЙОГО РОЛЬ У НАВЧАЛЬНОМУ– ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті аналізується роль вчителя на уроці іноземної мови у навчальному процесі, його професійні якості та вміння.

The article analyzes the role of a teacher in a foreign language lesson in the educational process and his professional qualities and skills.

Ключові слова: іноземна мова, вчитель іноземної мови, методика викладання, знання та навички.

*Найважливішим явищем у школі, найповчальнішим предметом,
найживішим прикладом для учня є сам учитель.
Він – уособлений метод навчання, саме втілення принципу виховання.
А. Дістервег*

Учитель – це довірена особа суспільства, якій воно доручає найдорожче і найцінніше – дітей, свою надію, своє майбутнє. Вчитель має бути джерелом радісного, пізнавального і морального зростання своїх вихованців. Влучно про вчителя писав поет С. Л. Соловейчик, що він актор, але його глядачі і слухачі не аплодують йому. Він скульптор, але його роботи ніхто не бачить. Він лікар, але його пацієнти рідко дякують за лікування та далеко не завжди бажають лікуватися. Де ж йому взяти сили для щоденного натхнення? Тільки в самому собі, тільки у свідомості величі своєї справи».

На наш погляд, викладання будь-якої дисципліни вимагає повної самовіддачі, цілковитої витрати розумових, духовних та фізичних сил, учитель зобов'язаний бути психологом, щоб уміти розпізнати найкращі якості та здібності учнів. Він завжди намагається знайти індивідуальний підхід до учня, адже кожна дитина має свій дивовижний талант від природи, а головна завдання вчителя – допомогти розкрити його потенціал.

Становлення і розвиток суспільства породжує гостру необхідність у високо компетентних педагогах, які, володіючи передовим позитивним досвідом, навчають і виховують своїх учнів, тим самим сприяють соціальному прогресові. Як вказував відомий німецький педагог Адольф Дістервег: “Учитель повинен свідомо йти в ногу з сучасністю, проймається і надихатися силами, що пробудилися в ній” [4].

Учитель – це творча особистість. Він повинен бути комунікабельним, працездатним, активним, вольовим, впевненим у собі, толерантним, компетентним і творчим. У науковій літературі творчість звучить як діяльність, що формує нове, раніше невідоме на основі осмислення набутого досвіду та формування новітніх комбінацій знань та умінь.

Особлива увага стосовно питань модернізації освіти полягає у реалізації компетентнісного підходу. Нові світові реалії, сучасні дослідження у цій галузі та освітні стандарти Нової української школи ще більше вимагають розглядати професійну діяльність педагога як творчу, що й обумовлює **актуальність** даного дослідження.

Новизна дослідження полягає у обґрунтовані моделі професійної підготовки вчителя, яка містить такі компоненти як цінність даної професії; особистісні й професійні якості педагога; необхідність професійного вдосконалення.

Метою нашої статті є комплексний аналіз вчителя іноземної мови з питань організації роботи навчального процесу та виокремлення його особистих характеристик та якостей.

Об'єктом дослідження є навчально-виховний процес у школі, а **предметом** – професійні якості, вміння та знання вчителя, фахівця іноземної мови.

Вивчення творчої спадщини видатних зарубіжних та вітчизняних педагогів, об'єктивна оцінка історичної реальності є важливою передумовою пізнання педагогічної істини. Серед плеяди відомих педагогів ХХ століття зацентруємо увагу на особистості Василя Сухомлинського – вчителя, який присвятив усе своє життя школі, теоретично обґрунтувавши концепцію формування всебічно розвиненої, гармонійної особистості дитини. Науково-практична спадщина українського педагога славиться своєю багатогранністю, яскраво вираженим новаторським характером і найповніше відповідає вимогам сучасності, збагачує педагогічну науку новими фактами й теоретичними положеннями. У своїх працях видатний педагог наголошував, що провідна роль в успішності навчання та виховання дітей належить учителю. Саме в його майстерності, цілеспрямованості, моральності, прагненні постійно розвиватися та навчатися, пізнавати і творити нове закладено майбутнє кожного учня, його розвиток [2, с. 1].

Нові підходи вирішення проблем освіти, а зокрема у галузі викладання іноземних мов, вимагають нових вимог і до вчителя, а саме потреби до професійних якостей, знань і вмінь фахівця, які є необхідні для результативного виконання професійних обов'язків. Тому, вчитель іноземної мови повинен володіти:

- новітніми методиками у навчанні іноземних мов;
- основними теоріями формування комунікативної компетенції учнів, які складаються з навчальної, лінгвістичної, соціокультурної, країнознавчої компетенції тощо.

А також повинен реалізовувати:

- комунікативно–навчальну функцію, тобто набуття комунікативних навичок та застосування сучасних засобів навчання іншомовного спілкування;
- виховну функцію, тобто формування необхідних особистісних якостей учнів засобами іноземної мови;
- розвиваючу функцію, тобто створення належних умов для розвитку творчого потенціалу учнів, їх самоутвердження та самореалізацію у процесі оволодіння іноземною мовою;
- освітню функцію, тобто забезпечити засвоєння учнями системи наукових знань [2, с. 328].

Професійна діяльність педагога – це духовний, інтелектуальний та культурний потенціал, що дозволяє розвивати учня як особистість. Важливість ролі педагога та результатів його діяльності зумовлює відповідні високі вимоги як до особистості, так і до професійної майстерності вчителя.

Мета професійної діяльності педагога полягає у створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості учня, його самореалізації, розкриття індивідуальності, творчого потенціалу. Вчитель має усвідомлювати унікальність і неповторність учня як індивідуальності. Для формування активної позиції школяра вчитель повинен забезпечити інтелектуальну, емоційну і практичну готовність до освоєння світоглядних проблем та їх вирішення; створити належне ставлення до навчання [3, с. 38].

Враховуючи вплив особистості вчителя на процес освіти, вчені акцентують увагу на таких важливих особистісних якостях, як:

- *домінантні якості* (гуманність, громадянська відповідальність, інтелігентність, моральні якості (добродійність, правдивість, чесність, справедливість, порядність), працьовитість, готовність до створення нових цінностей і прийняття творчих рішень, здатність до міжособового спілкування;
- *периферійні якості* (привітність, зовнішня привабливість, артистизм, мудрість, почуття гумору тощо) [1, с. 242–246].

Особистість педагога інтерпретується через певні професійно-особистісні якості, що визначають ставлення до системи мотивів і способів професійно-рольової поведінки, у якій ці відносини реалізуються. Під професійними якостями вчителя іноземної мови мають на увазі – глибинні моделі поведінки такі як: професіоналізм, знання, когнітивне мислення, планування і спрямованість на позитивний результат, лідерство, критичний аналіз досвіду.

Сукупність цих якостей педагога іноземної мови сприяє його авторитету. Учитель є акумулятором педагогічного процесу, а його особистий досвід – могутнім фактором виховного впливу. Завдяки спілкуванню з учнями вчитель виховує не тільки словом, а й всіма якостями своєї особистості.

Таким чином, роль вчителя та його місце у навчально-виховній діяльності є провідною. Сучасний учитель іноземної мови, на наш погляд, є той, який усі свої знання та вміння спрямовує на формування всебічно та гармонійно розвинених особистостей, на формування моральних переконань та моральної свідомості своїх вихованців, стимулює їх прагненню до самовиховання, саморозвитку, самопізнання, вдосконаленню їхнього духовного світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баклан А. О. Концептуальні положення діяльності педагога // Сучасні проблеми якості освіти. – 2007. – С. 242– 246.
2. Гергуль С. М. Самоосвіта вчителя як джерело формування в учнів потреби читання. – Педагогічний Альманах. – Випуск 26. – 2015. – 7 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка : навчальний посібник. – Освіта України. – 2008. – 528 с.
4. Князева А. В. Роль сучасного вчителя в розвитку креативного мислення учнів на уроках фізичної культури. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/40979/

Заверуха Христина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Зубрик А. Р.

THE PECULIARITIES OF THE USE OF SEMANTIC MAPS IN THE FORMATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS' LEXICAL COMPETENCE

З метою більш повного й активного використання природних можливостей учнів, їх досвіду, логічна складова навчання учнів старших класів повинна мати потужну підтримку з боку візуального мислення. Графічні засоби навчання відіграють важливу роль у цілісному усвідомленні предмета пізнання, допомагають виділити його суттєві положення, нейтралізувати «розмивання» загального бачення взаємозв'язків, яке властиве вербальному викладу, а також розвивати